

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Meerjaren Departementaal Informatieplan 2022-2025

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

I en de bedoeling

Inleiding

Dit is het eerste meerjaren informatieplan (iPlan) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Volgens het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 stelt ieder departement een informatieplan op over de eigen beleidsdomeinen. Dat wordt in november 2022 voor het eerst aan de Tweede Kamer verstuurd. De iPlannen zijn opgesteld door de Chief Information Officers (CIO's) van de departementen. CIO Rijk geeft er een algemene beschouwing bij.

Het iPlan van BZK gaat uit van de hoofdlijnenbrieven en werkagenda's van de minister van BZK, de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering. Het geeft een overzicht van de opgaven van BZK en van de doelen en plannen om daar met informatie en technologie aan bij te dragen. Op basis van dat overzicht sturen we in samenhang en toekomstgericht op het portfolio van IT-programma's en -projecten en op de architectuur en het IT-landschap. Het werken aan de realisatie van veel doelen zal tot na 2025 doorlopen. Gedurende de looptijd van dit iPlan zal de samenstelling van het portfolio en de aanpak van programma's en projecten worden aangepast aan maatschappelijke, politieke en technologische ontwikkelingen en beschikbare budgetten en vakmensen. Het plan gaat niet in op de planning en voortgang van individuele programma's en -projecten: uw Kamer wordt daarover op afgesproken momenten geïnformeerd. Eens per jaar ontvangt u een actualisatie van het iPlan. Deze eerste editie bevat conform Rijksbrede afspraak een kwalitatieve financiële paragraaf. In volgende edities van het iPlan volgt nadere uitwerking van de financiële paragraaf, conform de dan geldende, bijgestelde kaders van CIO Rijk. De financiële verantwoording op hoofdlijnen verloopt nu via de reguliere rijksbegrotingscyclus.

De opgaven van de BZK-onderdelen zijn divers. Dat geldt dus ook voor de digitalisering in dienst van die opgaven. Zo werkt het Rijksvastgoedbedrijf aan een steeds verdergaande digitalisering van de vastgoedportefeuille en P-Direkt aan de uniformering en verdere digitalisering van personeelszaken. In dit iPlan gaan we uit van de zeven maatschappelijke richtingwijzers van BZK. We formuleren daarbij concrete doelen voor de inzet van data en technologie:

Maatschappelijke richtingwijzers	Doelen voor inzet van data en technologie
1. Een waardengedreven digitale samenleving	1. Een betrouwbare en moderne basis voor identiteit, regie op gegevens en dienstverlening
2. Een sterke en levendige democratie	2. Informatie en technologie voor een open en goed geïnformeerd publiek debat en een open en goed geïnformeerd bestuur
3. Een goed functionerend bestuur	3. Verankering van verkiezingen en grondrechten in een technologisch uitdagend klimaat
4. Duurzaam wonen voor iedereen	4. Informatie en technologie voor een integrale en intelligente aanpak van ruimtelijke opgaven
5. Een evenwichtige en duurzame verdeling van de ruimte	5. Een moderne werkomgeving voor grenzeloos, datagedreven en hybride samenwerken
6. Grenzeloos samenwerkende (rijks-)overheid	6. Versterken van de digitale samenleving op het Caribisch deel van het Koninkrijk
7. Eén Koninkrijk met wederzijdse betrokkenheid	

De door het kabinet beoogde investering in de (digitale) slagkracht van de AIVD valt buiten de scope van dit iPlan.

Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren en iPlan BZK

De eerste richtingwijzer van BZK, een *waardengedreven digitale samenleving*, kent een uitgebreide uitwerking met de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren van de staatssecretaris. Die werkagenda bestaat uit vijf lijnen:

1. Iedereen kan meedoen in het digitale tijdperk
2. Iedereen kan de digitale wereld vertrouwen
3. Iedereen heeft regie op het digitale leven
4. Een digitale overheid die waardengedreven en open werkt voor iedereen
5. Versterken van de digitale samenleving in het Caribisch deel van het koninkrijk.

Bij deze lijnen zijn vijftien prioriteiten geformuleerd, met acties voor BZK in samenwerking met andere interbestuurlijke en maatschappelijke partners. De werkagenda richt zich op digitalisering van de samenleving, overheid en Rijk in de volle breedte, waarbij de mens centraal staat. Veel van de genoemde prioriteiten en acties krijgen aandacht van alle onderdelen van BZK. Het gaat dan om het borgen van publieke waarden en privacy, het reguleren van algoritmen, het versterken van de cybersecurity, het anticiperen op nieuwe technologieën, het implementeren van EU-regelgeving en het versterken van de ICT-organisatie en systemen. De BZK-onderdelen werken hierop samen binnen het CIO-stelsel van BZK. Basis hiervoor is de iStrategie van BZK, die in 2021 is vastgesteld: *'I en de bedoeling'*. Deze sluit aan op de I strategie Rijk. De CIO van BZK zet zich met de onderdelen in voor succesvolle uitvoering van de doelstellingen uit deze iStrategie. Het tweede deel van dit plan gaat hier beknopt op in.

Een aantal onderdelen van de werkagenda Waardengedreven Digitaliseren lichten we uit in dit iPlan vanwege de impact op het portfolio van BZK. Het gaat dan in het bijzonder om ontwikkelingen die van betekenis zijn voor de individuele relatie tussen mensen en digitale dienstverleners: een hoogwaardig identiteitsstelsel, regie op de eigen gegevens en toegankelijke, hoogwaardige en innovatieve dienstverlening. In het verlengde daarvan ligt het werken aan een federatief datastelsel.

De aandacht in de werkagenda voor het versterken van de openbaarheid vatten we in dit iPlan onder de noemer *Informatie en technologie voor een open en goed geïnformeerd publiek debat en een open en goed geïnformeerd bestuur*. We benoemen wat BZK zelf doet aan openheid en datagedreven werken. Daarnaast gaan we in op de aanpak van desinformatie en digitale middelen voor participatie.

Een verbijzondering van een *open en goed geïnformeerd publiek debat* komt met de opgaven in de fysieke leefomgeving. Het iPlan gaat in op de betekenis van informatie en technologie voor een *integrale en intelligente aanpak van ruimtelijke opgaven*, waarbij alle betrokkenen bij planvorming en uitvoering beschikken over dezelfde betrouwbare informatie. Ook dit bepaalt een omvangrijk deel van het BZK-portfolio.

Aangezien veel onderdelen van BZK samen het werk van duizenden rijksambtenaren mogelijk maken, gaat Het iPlan ook in op een moderne werkomgeving voor grenzeloos, datagedreven en hybride samenwerken.

Voor wat betreft het versterken van de digitale samenleving op het Caribisch deel van het koninkrijk lopen werkagenda Digitaliseren en iPlan gelijk op.

1. Informatie en technologie voor de opgaven van BZK

1.1 Een betrouwbare en moderne basis voor identiteit, regie op gegevens en dienstverlening

De bedoeling

De toeslagen crisis heeft de directe verbinding tussen overheidsdienstverlening en democratische rechtsstaat blootgelegd. Rechtsbescherming begint bij een overheid die naar je luistert, die zich verdiept in jouw situatie. BZK zelf levert slechts beperkt direct diensten aan burgers en bedrijven, maar het ministerie verzorgt wél de voorzieningen waar heel de dienstverlening van de overheid op draait, met onder andere de Basisregistratie Personen, de geo-basisregistraties, DigiD, Digipoort en mijnoverheid.nl. We borgen de continuïteit van die voorzieningen en ontwikkelen tegelijkertijd een betrouwbare en moderne basis voor toegankelijke, hoogwaardige en proactieve dienstverlening in de toekomst.

Doelen

In de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren zijn de volgende doelen geformuleerd:

1. *Hoogwaardig identiteitsstelsel waaronder inlogmiddelen en een wallet*
 - Het stelsel voor toegang tot digitale overheidsdiensten wordt zo uitgebreid dat private partijen identificatiediensten kunnen leveren met behoud van privacy voor burgers. Zo kunnen mensen inlogmiddelen gebruiken in de publieke en private sector. Ook gaat de overheid een publiek inlogmiddel voor bedrijven leveren.
 - Burgers kunnen erop vertrouwen dat dienstverleners inlogmiddelen vragen, zowel publiek en privaat, op een passend betrouwbaarheidsniveau zodat ze veilig en betrouwbaar zaken kunnen doen.
 - De Nederlandse bevolking heeft de mogelijkheid veilig, privacyvriendelijk, toegankelijk en betrouwbaar een ID-wallet te gebruiken en hiermee makkelijker digitaal zaken te doen (zoals inloggen, gegevens delen, handtekeningen zetten en autorisaties beheren).
2. *Regie op eigen gegevens*
 - Burgers en bedrijven krijgen het recht en de mogelijkheid om digitaal hun gegevens te gebruiken. Dit bevat de mogelijkheid om je gegevens in te zien en zelf digitaal te delen bijv. door middel van de hierboven genoemde ID-wallet.
 - Burgers en bedrijven hebben recht op inzicht in alle gegevens die voor een voor hen specifiek overheidsbesluit gebruikt zijn.
 - Voor burgers en bedrijven is het vanaf 2025 eenvoudig om gegevens bij de overheid te corrigeren.
3. *Toegankelijke, hoogwaardige en proactieve dienstverlening*
 - Burgers en ondernemers ervaren dienstverlening van de overheid die aansluit bij hun behoefte en leefwereld. Nederlanders in het buitenland ontvangen gedegen digitale overheidsdienstverlening. Alle overheidsdienstverlening is:
 - Proactief en georganiseerd vanuit het perspectief van burgers en ondernemers o.a. aan de hand van levensgebeurtenissen.
 - Gebruikersvriendelijk, begrijpelijk, transparant en toegankelijk voor iedereen.
 - Digitaal waar mogelijk met altijd een alternatief voor hen die niet digitaal kunnen of willen.
 - Op maat waar nodig, als mensen (tijdelijk) niet mee kunnen komen.
 - In samenhang als één overheid, ondersteund door breed toepasbare GDI-bouwstenen.

Sommige elementen zijn hierbij wettelijk verplicht, op basis van officiële normen die gelden voor de hele overheid (bijv. toegankelijkheidsnormen).

- Burgers die niet digitaal kunnen meekomen of zelf niet (digitaal) mogen handelen, kunnen zich digitaal laten vertegenwoordigen voor alle digitale dienstverlening.

Acties de komende jaren

In de Werkagenda Digitalisering zijn bovenstaande doelen verder uitgewerkt met daaraan gekoppeld een uitgebreide lijst van acties.

- Voor een hoogwaardig identiteitsstelsel:
 - Opstellen Europese Digitale identiteit Raamwerk (revisie eIDAS verordening).
 - Ontwikkelen NL publieke open source wallet met de hoogste eisen qua gegevensbescherming, informatieveiligheid en toegankelijkheid.
 - Vormen stelsel digitale toegang (eID toegangsmiddelen).
 - Innoveren op technisch en juridisch gebied om het mogelijk te maken voor mensen om gegevens bij de overheid op te halen en deze te delen met anderen.
 - Als Nederland deelnemen aan Europese large scale pilots met ID-wallets.
 - Het stellen van een norm voor inlogmiddelen van het juiste betrouwbaarheidsniveau (eIDAS) in de publieke sector.
 - Inrichten van een Nederlands stelsel van toelating voor ID-wallets die voldoen aan de publieke waarden die in Nederland belangrijk zijn.
- Voor regie op eigen gegevens:
 - Inzicht geven in welke gegevens gebruikt worden door de overheid om tot een besluit te komen.
 - Samenwerken met woningbouwcorporaties om inkomensgegevens te delen, met toestemming van de burger, via MijnOverheid.nl.
 - Ontwikkelen van Persoonlijke Gezondheidsomgevingen (PGO's).
 - Informeren van mensen over opvraag en het gebruik van hun gegevens uit voor burgers en bedrijven belangrijke basisregistraties door zowel overheid als afnemers daarbuiten.
 - Verankeren van kaders en spelregels voor het digitaal delen van gegevens met organisaties met een wettelijke taak.
 - Samenwerken met Zorgeloos Vastgoed en Digicampus om het aankopen van een woning te vereenvoudigen.
 - Ontwikkelen van een overzicht waarin de schulden (vorderingen) bij de overheid inzichtelijk zijn voor de burger en ondernemer en makkelijke toegang tot eigen gegevens over schulden voor burgers.
- Voor toegankelijke, hoogwaardige en proactieve dienstverlening:
 - Inrichten van de publieke dienstverlening op een manier dat burgers en ondernemers altijd zelf kunnen kiezen op welke wijze ze gebruik willen maken van deze dienstverlening (click, call, face).
 - Ontwikkelen proactieve en transparante dienstverlening met een focus op één domein tegelijkertijd.
 - Verbeteren van gebruiksvriendelijkheid, begrijpelijkheid en de naleving van de wettelijke verplichting op digitale toegankelijkheid.
 - Merkbaar verbeteren dienstverlening vanuit levensgebeurtenissen.
 - Moderniseren van de huidige Generieke Digitale Infrastructuur (GDI): van een GDI op basis van overwegend centrale voorzienin-

gen naar een GDI van overwegend standaarden en kleinere, herbruikbare componenten op basis van open source die door alle overheidsorganisaties gebruikt worden.

- Implementeren Single Digital Gateway (SDG) om burgers en bedrijven makkelijk toegang tot digitale overheidsdienstverlening in de EU te geven.
- Verbeteren van mogelijkheden om digitaal vertegenwoordigd te worden.

De werkagenda Waardengedreven Digitaliseren is nog vers. De komende tijd zullen we de impact van de doelen en acties op lopende programma's en projecten en op de architectuur en het IT-landschap van BZK uitwerken.

Aanvullende acties de komende jaren:

- Om deze majeure digitale transitie te kunnen faciliteren en om in de toekomst makkelijker en sneller nieuwe functionaliteiten te kunnen realiseren migreert Logius in de periode 2023 tot en met 2025 alle diensten naar een nieuwe infrastructuur en vernieuwt het de DigiPoort.
- Om de betrouwbaarheid van reisdocumenten te behouden en identiteitsfraude tegen te gaan lossen we met het programma Verbetering Reisdocumentestelsel actuele knelpunten in het huidige stelsel op.
- We ontwikkelen de overheidsarchitectuur voor een federatief datastelsel met een centrale anonimiseringsfunctie. Daarbij bouwen we verder op de basisregistraties. Data blijven lokaal beheerd, maar worden voor gebruik over silo's en organisaties heen toegankelijk, legitiem en begrijpelijk gemaakt middels collectieve, verplichtende technische afspraken. Deze verplichtende afspraken komen vanuit use cases en best practices, met bewezen meerwaarde en werkbaarheid, tot stand. Voor het delen van data wordt altijd afgewogen of het doelmatig, rechtmatig en verantwoord is.

1.2 Informatie en technologie voor een open en goed geïnformeerd publiek debat en een open en goed geïnformeerd bestuur

De bedoeling

We hebben rond de bestorming van het Capitool, de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne gezien hoe groot de impact is van mensen die de informatievoorziening naar hun hand zetten. We weten dat deze impact met deepfake, microtargeting en botnets steeds groter wordt. Een veelheid aan opvattingen en kritische debatten geeft zuurstof aan onze democratie, maar het verspreiden van desinformatie, complottheorieën, anti-overheids- of antidemocratische sentimenten kan democratie en samenleving ondermijnen. Een goed geïnformeerde publiek debat en een goed functionerend bestuur vragen om vrije toegang tot betrouwbare data en tot technologieën om data te analyseren, visualiseren en duiden. Overheidshandelen en overheidsbesluiten moeten transparant en te reconstrueren zijn.

Doelen

We werken aan een sterke informatiepositie van burgers, parlement en openbaar bestuur met betrouwbare en voor iedereen toegankelijke data en tools voor data-analyse en -visualisatie. De overheid heeft een transparante informatiehuishouding en zorgt voor actieve openbaarmaking. Ook vraagt een sterke en levendige democratie om een digitale wereld waar iedereen vrijuit van gedachten kan wisselen. Het is voor burgers mogelijk een gezond online debat te voeren omdat de verspreiding van desinformatie wordt tegengegaan. Inwoners worden met hulp van digitale middelen betrokken bij ontwikkelingen die raken aan hun directe leefomgeving en bij de ontwikkeling van het lokale overheidsbeleid.

Acties de komende jaren

- Met het programma 'Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI)' richten we ons op het voorbereiden en faciliteren van de gefaseerde actieve openbaarmaking uit de Woo. We ontwikkelen de hiervoor benodigde ICT-infrastructuur en verzorgen de aansluiting van de (1000+) bestuursorganen daarop.
- BZK werkt aan een toekomstbestendige, op betrouwbare data gebaseerde financiering van het openbaar bestuur. Vanaf 1 januari 2023 wordt een herzien verdeelmodel voor het gemeentefonds gebruikt. De huidige verdeelmaatstaven worden op basis van dit herziene model aangepast in de bestaande applicatie.
- We gaan door met de rijksbrede aanpak van desinformatie, met onder meer aandacht voor de rol van techbedrijven en het verbeteren van de weerbaarheid. In het najaar van 2022 sturen we een nieuwe rijksbrede strategie naar de Kamer. BZK heeft hierbij een coördinerende rol en geeft specifiek aandacht aan desinformatie bij verkiezingen.
- In lijn met het Rijksbrede programma 'Open op Orde' werkt programma 'BZK Transparant' aan een transparante informatievoorziening, een goede informatiehuishouding en duurzame toegankelijkheid en archivering bij BZK. De looptijd is tot 2026. In 2023 werkt BZK aan een meetbare verhoging van de volwassenheid van de informatievoorziening en informatiehuishouding.
- BZK zet versneld in op het gebruik van 'open data' en 'open source' om controle en gebruik van data en algoritmen door de samenleving te faciliteren. Het principe 'open tenzij' uit de Wet Digitale Overheid vertalen we naar praktische handvatten voor softwareontwikkeling bij BZK. BZK stelt een open-sourcestrategie vast en werkt de komende jaren aan de uitvoering daarvan. We ontwikkelen een register met de meest relevante databronnen binnen BZK en een register met de meest relevante algoritmen.
- BZK zet digitale middelen in voor burgerparticipatie en burgerinitiatieven. Een van de voorbeelden is Polis, een open-source platform dat werkt met innovatieve technologie en kunstmatige intelligentie om discussies met duizenden deelnemers te begeleiden, standpunten te nuanceren en consensus naar boven te halen. Er zijn al pilots uitgevoerd met Amsterdam en Groningen, en in samenwerking met Stichting Netwerk Democratie. Er volgen meer experimenten, met onder andere een online debat over digitale identiteit.

1.3 Verankering van verkiezingen en grondrechten in een technologisch uitdagend klimaat

De bedoeling

Een democratische samenleving kan alleen functioneren als we staan voor fundamentele grondrechten en vrijheden, iedereen meedoet en discriminatie wordt bestreden. Technologieën als kunstmatige intelligentie dagen dat principe uit, met nieuwe risico's en kansen. Datzelfde geldt voor het verkiezingsproces. Steeds opnieuw moet worden gekeken waar vernieuwingen nodig zijn.

Doel

Verankeren van eerlijke verkiezingen, grondrechten en publieke waarden in een technologisch uitdagend klimaat. We onderhouden het verkiezingsproces en kijken doorlopend waar vernieuwingen nodig zijn om de robuustheid, toegankelijkheid en uitvoerbaarheid te borgen. We beschermen grondrechten en publieke waarden tegen ongewenste invloeden van technologieën en gebruiken waar mogelijk technologieën om grondrechten en publieke waarden te borgen (privacy by design, ethics by design, etc.).

Acties de komende jaren

- We ontwikkelen het Digitaal Hulpmiddel Verkiezingen (DHV). Dit biedt ondersteuning bij het indienen van de kandidatenlijsten door politieke partijen en bij het vaststellen van de verkiezingsuitslagen. De Kiesraad gebruikt het DHV bij de optelling van stemtotalen en de berekening van de zetelverdeling. DHV vervangt de huidige software. Het streven is deze medio 2023 op te leveren.
- BZK werkt aan de bewustwording en kennis over nieuwe technologieën in relatie tot grondrechten en publieke waarden, zowel bij burgers als bij overheden. Digitalisering vraagt om herziening van bestaande regels en soms ook om nieuwe wet- en regelgeving. De werkagenda Waardengedreven Digitaliseren besteedt hier uitgebreid aandacht aan.

1.4 Informatie en technologie voor een integrale en intelligente aanpak van ruimtelijke opgaven

De bedoeling

Nederland staat voor prangende en samenhangende opgaven in de fysieke leefomgeving, zoals de aanpak van het woningtekort, de stikstofcrisis, klimaatadaptatie en energietransitie. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening richt zich in het bijzonder op woningbouw (900.000 woningen bouwen tot en met 2030), voldoende woningen voor aandachtsgroepen, betaalbaar wonen, versnelling van de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de combinatie van wonen en zorg voor ouderen, een leefbaar en veilig Nederland, regie op de nationale ruimtelijke ordening, aanscherping van de nationale omgevingsvisie en een 'Mooi Nederland'. Om de grote verbouwing van Nederland slimmer, beter en tegen lagere kosten uit te voeren, is betrouwbare en breed beschikbare informatie over de leefomgeving onmisbaar.

Ambitie

BZK heeft de ambitie om samen met publieke en private partijen vorm te geven aan een 'digitale tweeling van Nederland': een driedimensionale digitale representatie van de fysieke leefomgeving die door vele partijen ontwikkeld en toegepast kan worden. Deze digitale tweeling biedt alle betrokken partijen bij opgaven in de fysieke leefomgeving hetzelfde, scherpe inzicht en maakt de toekomstige effecten van verschillende scenario's zichtbaar. Dat sterkt de democratie: alle partijen beschikken over dezelfde informatiepositie en iedereen kan de afwegingen en besluitvorming over zijn of haar directe leefomgeving volgen, begrijpen en meebepalen. BZK streeft naar een integrale aanpak van de opgaven in de fysieke leefomgeving, met datagedreven planning, uitvoering en monitoring.

Acties de komende jaren

- Het ministerie van BZK intensificeert de inzet van data-analyse en dashboards met betrekking tot de aanpak van het woningtekort, om het inzicht aan te scherpen in onder andere leegstand, bijzondere wensen van bijzondere doelgroepen en de samenhang tussen woonopgaven en opgaven in de zorg en andere domeinen. Daarnaast investeren we in inzicht in de voortgang van de woningbouw zodat hierop bestuurlijke regie genomen kan worden. We richten ons daarbij op korte- en langetermijneffecten.
- BZK zet in samenwerking met private en publieke partijen (zoals lokale overheden) in op het versterken van de databasis. Dat doen we door het verzamelen van meer publiek beschikbare locatiedata en het beschikbaar stellen van die data via een neutraal platform. Ook stimuleren we de realisatie van gereedschappen voor analyse en (driedimensionale) visualisering. Bij het versterken van de databasis hebben we een goed uitgangspunt: Nederland heeft een internationale koppositie

op het gebied van geodata. De basisregistraties Topografie, Grootsschalige Topografie, Ondergrond en Kadaster worden miljarden keren per jaar bevraagd. BZK werkt nu met partners aan de logische vervolgstap naar een virtueel Nederland in drie dimensies, boven en onder de grond (o.a. data over leidingen, vervuiling, bodemdaling). We bouwen in kleine stappen verder aan een publiek-privaat stelsel van omgevings- en objectdata. Daarmee leggen we de basis voor het gebruik van kunstmatige intelligentie en visualisaties. De opgave voor BZK is om door middel van pilots het werken met een digitale tweeling te beproeven en landelijk te standaardiseren. We gaan hierover in gesprek met publieke en private partijen.

- Op verzoek van de Tweede Kamer wordt informatie over bodemverontreinigingen in de Basisregistratie Ondergrond opgenomen, gereed per juli 2024.
- Met de Kadastrale Kaart Next wordt een structurele verbetering van de kwaliteit, nauwkeurigheid en eenduidigheid van de Digitale Kadastrale Kaart (DKK) bereikt en ontstaat een veel breder toepassingsbereik. Daarnaast functioneert de kaart beter binnen de digitale overheid en informatiemaatschappij, alsook in het stelsel van basisregistraties. Tenslotte vindt borging van kennis plaats door het veiligstellen van het nu nog beperkt toegankelijke en ontsloten historisch archief van landmeetkundige veldwerken (bruto totaal 5,1 miljoen stuks).
- BZK werkt aan 3D-modellen van het vastgoed van het Rijk. Gegevens worden gecreëerd door sensoren en mobiele apparaten. Doel is de geautomatiseerde data-uitwisseling tussen gebruikers, Rijksvastgoedbedrijf (RVB), dienstverleners en aannemers. We maken de transitie naar 'slimme kantoren' voor beter gebruik, beheer en verduurzaming van het vastgoed.
- De Omgevingswet: Er vloeien 26 wetten voor de fysieke leefomgeving samen in één nieuwe wet. BZK ontwikkelt een Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet. De grote verscheidenheid aan diensten die daaraan is verbonden, wordt digitaal gefaciliteerd.
- Aansluitend bij Europese ontwikkelingen en het publiek-private Digitaal Stelsel Gebouwde Omgeving in wording onderzoekt BZK de mogelijkheden van een gebouwspaspoort met een gekoppelde datawallet met woninggegevens uit diverse bronnen. Burgers kunnen met zo'n wallet hun woninggegevens beheren en meervoudig (laten) hergebruiken. BZK verwacht de wallets ook zelf in te zetten, onder meer voor het digitale gebouwdossier voor het bevoegd gezag, consumentendossier, energielabel, verbeterjehuis, omgevings-vergunningverlening en een mogelijk materialenpaspoort.

1.5 Een moderne werkomgeving voor grenzeloos, datagedreven en hybride samenwerken

De bedoeling

De coronacrisis heeft met een schok de manier van werken bij de overheid en tal van andere organisaties veranderd. IT heeft het mogelijk gemaakt om van huis uit te blijven doorwerken. In de komende jaren staat digitalisering van het werken bij de Rijksoverheid in het teken van de transitie naar grenzeloos, datagedreven en hybride samenwerken (thuis en op kantoor). Met hulp van data en technologie zal het mogelijk zijn om tot effectievere interventies te komen in uitvoering en beleid. De arbeidsmarktkrapte en de hoge werkdruk nopen tot een versnelling bij het inzetten van het grote arbeidsbesparende potentieel van datagedreven werken en procesinnovaties.

Ambitie

De Rijksoverheid wordt een datagedreven organisatie. We organiseren data rond de opgaven in grenzeloze samenwerkingsverbanden. We versterken het openbaar bestuur met de uitwerking van de interbestuurlijke datastrategie. We stimuleren het gebruik van data-analyse om de regio's en mede-overheden te versterken. Het wordt een vanzelfsprekendheid dat de Rijksdienst waar mogelijk hybride werkt. Medewerkers beschikken over een veilige persoonlijke digitale werkplek (devices en applicaties) waarmee zij overal en altijd toegang hebben tot bedrijfsapplicaties en digitaal kunnen samenwerken met collega's en/of externen. De werkomgeving ondersteunt de medewerker om aan de eisen voor informatiehuishouding te voldoen. Het Rijk biedt de arbeidsmarktkrapte het hoofd door gebruik van data, robotica en procesinnovaties. We zetten technologie in om slimmer, leuker en gezonder te werken en om menselijke talenten goed tot hun recht te laten komen, met alle mogelijkheden en beperkingen die een diverse organisatie kenmerken.

Acties de komende jaren

- Om de digitale werkomgeving voor hybride werken te realiseren, worden alle relevante beleidskaders aangepast. Hierop vooruitlopend wordt de ICT-dienstverlening stapsgewijs aangepast en uitgerold. Het gaat dan onder andere om het hybride en digitaal ontmoeten met collega's en externen, om samenwerkingsapps voor hybride/ digitale ontmoetingen en om het geschikt maken van vergader- en communicatieruimtes in de kantoren voor digitaal en hybride overleg. De digitale werkomgeving wordt stapsgewijs verder ontwikkeld om eenvoudig grenzeloos samenwerken mogelijk te maken. Een en ander wordt uitgevoerd onder regie van het Rijksprogramma Hybride Werken.
- BZK maakt zelf de transitie naar een datagedreven organisatie. Daartoe gaan we de randvoorwaarden beter invullen: datascience werkplekken, een intern datadeelplatform met kwalitatief goede data, technologische middelen om de data te analyseren, kennis en kunde en samenwerking in een ecosysteem met overheid, markt en kennisinstellingen. We werken datakoersen uit op de opgaven van BZK, waarin wordt aangegeven hoe in de opgave gebruik gemaakt wordt of gaat worden van datagedreven inzichten en welke maatregelen daarvoor nodig zijn. De rol van Chief Data Officer van BZK wordt vormgegeven. We zorgen voor goede verbindingen tussen de expertise in de BZK-datacommunity en de diverse netwerken buiten BZK.
- In het licht van de arbeidsmarktkrapte zet BZK de komende jaren in op procesinnovaties en arbeidsbesparende technologieën. We doen dat onder andere door gebruik van low code/ no code platforms en robotic process automation (RPA) met bijbehorende kwaliteitsbewaking.

1.6 Versterken van de digitale samenleving op het Caribisch deel van het Koninkrijk

De bedoeling

Burgers en bedrijven in Caribisch Nederland moeten op een gelijkwaardig niveau kunnen meedoen in de digitale samenleving. Dat is vaak nog niet het geval. Overheidsdienstverlening is nog niet optimaal en de digitale overheid staat nog in de kinderschoenen. Mensen moeten nog vaak naar overheidsloketten toe en stukken schriftelijk indienen. Dit is tijdrovend en foutgevoelig. Wat al wel digitaal geregeld kan worden, gebeurt nog niet altijd met veilige inlogmiddelen. Daarnaast heeft pas zo'n 85% van de burgers toegang tot internet in het huishouden, is waarschijnlijk 1 op de 5 burgers niet digivaardig en wordt vooral op Saba en Sint Eustatius internet als duur, langzaam en instabiel ervaren. Op deze punten moeten we een inhaalslag maken. We gaan privacy beter borgen en we gaan investeren in de digitale

samenleving. In de Caribische Landen binnen het Koninkrijk spelen soortgelijke vraagstukken, waarmee we ze gaan helpen.

Doel

De dienstverlening van de overheid op Caribisch Nederland op een gelijkwaardig niveau brengen als in Europees Nederland, zowel digitaal als fysiek. Ook verzekeren we de toegang tot het internet in Caribisch Nederland zodat iedereen – alle burgers en bedrijven vaardig en veilig mee kunnen doen in het digitale leven. Door middel van een Groeifondspropositie proberen we de ook de bredere transitie naar digitale samenleving op gang te helpen. We faciliteren ook de Caribische Landen binnen het Koninkrijk in hun transitie naar digitale samenleving.

Acties de komende jaren

- We pakken de fysieke en digitale dienstverlening aan, zodat overheidsdienstverlening toegankelijk en hoogwaardig is voor burgers en bedrijven. Dit wordt verplicht, zoveel mogelijk op basis van dezelfde (wettelijke) normen als die gelden voor Europees Nederland.
- We schaffen dus ook de verplichtingen af die in Europees Nederland al niet meer gelden. Bijvoorbeeld wettelijke vereisten om persoonlijk te verschijnen waar dat niet strikt noodzakelijk is. Ook maken we hergebruik van gegevens uit de bevolkingsregistratie mogelijk, zodat de eis om een uittreksel te overleggen bij het aanvragen van andere diensten van de overheid kan vervallen.
- We regelen dat studenten vanuit het Caribisch deel van het Koninkrijk vanaf het studiejaar 2023-2024 vóór hun komst naar Nederland een burgerservicenummer krijgen, zodat ze makkelijker voorzieningen kunnen aanvragen.
- We voeren in de komende jaren het Burgerservicenummer in voor Caribisch Nederland en werken aan de adreskwaliteit van de persoonsadministratie. Met het BSN wordt dienstverlening eenvoudiger.
- We bouwen met de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), de moederdepartementen van de dienstonderdelen binnen RCN en de Openbaar Lichamen van de eilanden aan een fundament voor verbetering van de digitale diensten. Als eerste stap wordt er een onderzoek gestart, op basis waarvan we in 2023 besluiten nemen.
- Per direct wordt er een CIO-office voor de Rijksdienst Caribisch Nederland en het SSO Caribisch Nederland ingesteld, die als taak heeft om initiatieven in het digitale domein te stimuleren en mede te zorgen dat deze worden uitgevoerd.
- We werken aan de infrastructuur en internettoegang in Caribisch Nederland en de betaalbaarheid en stabiliteit van internettoegang. Ook gaan we digitale vaardigheden van burgers en bedrijven vergroten en versterken we de privacy en cyberveiligheid.

2. De iStrategie van BZK: *I en de bedoeling*

Om de beschreven toekomstbeelden op het gebied digitalisering in dienst van de opgaven van BZK te kunnen realiseren, moet het ministerie van BZK zélf uitgroeien tot een professionele IT-organisatie. De afgelopen jaren heeft BZK daarvoor een aantal randvoorwaarden op orde gebracht¹, zowel inhoudelijk als organisatorisch. Belangrijkste vooruitgang is de sterk genomen samenwerking *tussen* de BZK-onderdelen. Die samenwerking heeft een formele component, met heldere beleidskaders op het gebied van ar-

¹ Rekenkamer, Verantwoordingsonderzoek Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), rapport bij het jaarverslag 2021

chitectuur, portfoliomanagement, life cycle management, informatie-beveiliging, privacy en informatiehuishouding. Afspraken zijn vastgelegd in het CIO-stelsel van BZK en in de in 2021 vastgestelde iStrategie BZK *I en de bedoeling*. Maar minstens zo belangrijk is de informele component: de genomen neiging om samen te leren en samen oplossingen te organiseren. We trekken dit de komende jaren door naar een intensievere samenwerking tussen uitvoering en beleid en met andere ministeries.

Terwijl we verder werken aan het verstevigen van deze basis is het ministerie toe aan een volgende stap in de ontwikkeling tot professionele IT-organisatie. We condenseren de iStrategie van het Rijk tot vier pijlers die samen de iStrategie van BZK vormen:

1. *I en de Bedoeling (iStrategie Rijk: I in het hart, Markt en innovatie, I besturing)*

BZK heeft de afgelopen jaren de basis voor strategisch portfoliomanagement op orde gebracht: een BZK-breed portfolio van IT-programma's en -projecten, een portfolioboard en afspraken over portfoliomanagement. De volgende stap draait om strategische portfoliosturing op het geheel van programma's en projecten. We willen vanuit 'de bedoeling', zoals in het vorige hoofdstuk geschetst, in samenhang en toekomstgericht sturen op programma's en projecten. Uitdaging daarbij is om een goed evenwicht te vinden tussen investeringen die nodig zijn voor continuïteit en vervanging van verouderde systemen en processen en voor vernieuwing en innovaties. Met partners in onderwijs en markt doen we gezamenlijke innovatieprojecten rondom de belangrijkste doelstellingen. Deze projecten moeten hun eigen meerwaarde aantonen, daarna werken we aan opschaling. Om meer zicht te krijgen op de impact van data en ICT oefenen we in 2023 verder met een Informatieparagraaf bij geselecteerde nieuwe wetgeving of beleid. Hierin is eveneens aandacht voor de mogelijkheden van I bij de start van nieuwe wetgeving of beleidsontwikkelingen.

2. *Wendbaar (iStrategie Rijk: Generieke voorzieningen)*

We sturen op hergebruik en versimpeling van processen en ICT. Daardoor verlagen we de complexiteit en kunnen we sneller meebewegen met wat de samenleving vraagt en wat de technologie biedt. We organiseren een altijd actueel overzicht van het IT-landschap van de BZK-organisaties, als basis voor goed life cycle management. We werken samen aan meer hergebruik, harmonisatie, interoperabiliteit en standaardisatie in processen en systemen.

Tot in 2023 werkt ieder onderdeel van BZK aan een eigen enterprise architectuur, die voldoet aan centrale kaders. Deze architecturen leveren inzicht in weg te nemen knelpunten en mogelijke versimpelingen en standaardisaties over BZK-onderdelen heen. Ook maken we scherp welke delen van het landschap in aanmerking komen voor migratie naar cloud-oplossingen en de sourcingstrategie daarbij. Aan de hand van business cases worden in de komende jaren aanpassingen als gevolg hiervan opgenomen in het portfolio.

Een ander element van wendbaarheid is de werkwijze. De uitvoeringsorganisaties van BZK maken zich het agile werken eigen. Volgende stap is dat beleid goed aansluit op deze agile werkwijze van de uitvoering. We richten een BZK-breed Center of Excellence voor Agile werken in om deze werkwijze verder te professionaliseren.

3. *iVakmanschap (iStrategie Rijk: iVakmanschap)*

Zoals ieder ministerie worstelt BZK met de schaarste op de arbeidsmarkt voor IT'ers. De schaarste zal naar verwachting aanhouden en

zelfs toenemen. Dat vraagt om een nieuwe strategie: we moeten ervoor zorgen dat de beschikbare IT'ers optimaal tot hun recht komen. In de eerste plaats streven we daarom naar samenwerking aan digitalisering over grenzen heen (de verkokering voorbij), naar gebruik van generieke voorzieningen en naar hergebruik van data en code. In de tweede plaats richten we ons op het verbeteren van de aansturing en het verminderen van de bureaucratie voor IT'ers. Wat betreft HR ICT gaan we steviger samenwerken aan arbeidsmarktcommunicatie, werving, selectie en ontwikkeling: zowel met de BZK-onderdelen onderling, als met andere ministeries en diensten. We nemen obstakels voor vlotte werving en selectie weg, bieden experts een brede omgeving voor persoonlijke en professionele ontwikkeling en werken aan aantrekkelijke voorwaarden om toptalent te binden aan Rijk en BZK. Voor niet-IT'ers bij BZK richten we ons op het verhogen van de 'digitale fitheid': het vermogen om met hulp van informatie en technologie slimmer en leuker samen te werken. Daarnaast koersen we op doorlopende aandacht voor affiniteit met digitalisering met het oog op 'verdwinbanen en verschijnbanen' bij het ministerie. We willen niet-IT'ers kansen bieden voor bijscholing en omscholing op het gebied van IT.

4. *Op Orde (iStrategie Rijk: Digitale weerbaarheid, (Bestendigen) ICT landschap, Informatiehuishouding, Data en algoritmen, Transparantie en inzicht)*

Om voorspoedig richting digitale volwassenheid te kunnen groeien, moet de basis op orde zijn en blijven. We hebben gezamenlijk inzicht in onze I-middelen en de kosten ervan. We sturen in samenhang op beheer, vervanging, vernieuwing en innovatie. Grote aanpassingen vanuit beheer aan bestaande applicaties komen, naast de vernieuwingsprojecten, in scope van de CIO van BZK en kunnen onderwerp worden van risicogestuurde adviezen en oordelen. We hebben hiervoor een apart toetskader ontwikkeld dat in 2023 in werking wordt gezet. We breiden de detaillering uit op het Rijks ICT dashboard van de beheer- en exploitatiekosten van BZK, volgens de richtlijnen van CIO Rijk.

Informatiebeveiliging blijft topprioriteit. We hebben speciale aandacht voor inzicht in organisatie overstijgende ketens en gekoppelde netwerken. Ook stellen we meer eisen aan de wijze van het testen van de feitelijke veiligheid van onze systemen. We gaan verder met de ingezette koers om met aandacht onvolkomenheden op dit onderwerp op te lossen. We vatten ook de eerder beschreven informatiehuishouding en actieve en passieve openbaarmaking onder de pijler Op orde.

3. Kwalitatieve financiële paragraaf

De uitwerking van alles in voorgaande paragrafen vindt uiteindelijk plaats in verschillende projecten en programma's. Deze programma's kunnen BZK breed zijn en centrale financiering kennen (bijvoorbeeld BZK Transparant) of bij de onderdelen van BZK zelf worden uitgevoerd en gefinancierd, al of niet vanuit de tarieven. Een deel van deze projecten en programma's loopt al of wordt vanuit de lijn opgestart. Een ander deel moet nog verder uitgewerkt worden in termen van inhoud en de daaraan gerelateerde kosten en dekking.

BZK is een divers ministerie met zeer uiteenlopende geldstromen. De werkzaamheden voor de belangrijkste doelstellingen vinden in beginsel plaats binnen de beschikbare budgettaire kaders (denk hier bijvoorbeeld aan Open op Orde voor de informatiehuishouding, de GDI-financiering voor de opgave

Waardegedreven Digitale Samenleving of Omgevingswet). Er vinden afwegingen plaats tussen vernieuwing en beheer en onderhoud.

We streven naar meerjarenfinanciering voor innovaties en datagedreven werken door deze direct te koppelen aan de inhoudelijke opgaven en daarbij behorende budgetten.

De financiële voortgang van IT-investeringen wordt jaarlijks gemeld aan de Kamer via het Rijks ICT dashboard, dat zich verder ontwikkelt en naast kosten voor vernieuwing ook meer details over de kosten voor Beheer en Exploitatie gaat bevatten. Hierin volgen wij de kaders van CIO Rijk. In rijksbreed verband gaan we werken aan het creëren van meer financieel inzicht.